

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין קא, (ב) סנהדרין קי; נדרים לו; (ג) גנריף ויהל"ש אימא שישלם; (ד) [לעיל קמא]; (ה) רש"ל מ"ו, (ו) וכן גירסת הערוך ערך סבלונות; (ז) ועי' גירסת ר"ח שכתב הרש"ס ד"ה מלאחתי.

הגהות הב"ה

(א) רשב"ם ד"ה שני ווסת רבמו עני כל"ל ומכת חוק מתקן; (ב) ד"ה מעפר ובי וכל שהביא כל"ל ומכת ואשפה נמחק ובי' אשפה הוא תמוס שמתמים כולל לשם כדלעיל דף עק ע"ב.

מוסף רש"י

והא אימא שבתות וימים טובים. שאין לך עני שיערכל שאין לו מעדנים (סוהרו"ן ק). שני וסת. משנה וסת ואוכל יומה, שאינו נגיל לאכל, היינו מחמת חולי מעים, לזיקן פילי שמתים וימים טובים רעים לו (שם). ביום הערב כרמיה. שאין ידיו ממון לקטת במקום טוב וקוטה כהלכ' הנה או נכלים שהוא מוציא לו טעם וזכ' לנדרים שמתמיו (נחומות י"ז).

מוסף תוספות

א. ומרובין ומועטין לא דוקא אלא מתקיימין קרי מרובין אע"פ שהן מועטין לפי שהן עומדין בריבויין ונגבין ואע"פ שאכל ושאין מתקיימין קרי מועטין לפי שהן מומעטין והולכין וכיון שאכל אין נגבין. ר"ן. ב. מי אמרין כי אמר רבא דוקא דינר היינו לנעין חזרת הכל, או דילמא אפי' לעצין חזרת במקצת דפחות מדינר לא תחדיק כלום. רע"א.

רבינו גרשום

שינוי ווסת. שאוכל יותר ממה שהוא רגיל מוידק לו למעיו: (א) אותו שגנו מוך משאר בנות וכדמו גבה משאר כרמים ימיו רעים: **פ"קא** השולח סבלונות לבית חמיו. כעין שרגילין לעשות חתנים למחות של קרוביין שולח החתן סבלונות שלו ודרון לבית חמיו כגון בהמות וכדי יון וכדי שמן ועשה סעודה ואוכל עמה. אם שלא שם אפי' שה מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפי' דינר בלבד ומתה היא או סעודה בה אין נגבין שעל דעת סעודה שלה ואנב שולח שם סעודת חתן בדניר מחל לו הכל. לא אכל שם סעודת חתן בדניר לא סבלונות מרובין. מלבושים והכשירין כסף וזהב על מנת שיתביאם עמה לבית בעלה בשעת חופה: הרי אלו נגבין. אפי' אכל שם בדניר דלא עבדי אינש דמחיל כולי האי: סבלונות מרובין. מלבושין שאין יקרין שתשמש בהן בעודה בבית אביה: אין נגבין. אפי' לא אכל שם בדניר דמחיל לה הואיל דמועטין: אמר רבא דוקא שכאכל שם שהה דינר אין נגבין אבל פחות מדינר נגבין המותר: אורחא דימילי היא דעד דינר רגילי אינשי למיכל בסעודה

(א) נראה לד"ץ אף לילת שגנו מוך ובי' משאר כרמים ולכן ימיו וילומיו רעים.

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

ואמר ר' יהושע בן לוי כתוב כל ימי עני רעים והא אינא שנתים וימים טובים. שיש לו מנות ומונוות שהיו מחלקין לעניים מערב שבת לערב שבת אלא כשמואל אחא קרא לאשמועי'. וכוּלה ר' יהושע קאמר לה: **שינוי ווסת.** (א) חוק כמו עני שכל ימות החול אוכל פת חריבה ובשבת אוכל בשר: הכי גרסי' **פחלם חולי.** מתוך כך מתחיל לחלות.

ואית דגרסי חולי מעיים: כסיב

בספר בן סירא. שלמה כתב כל ימי עני רעים [משלי טו] אכל צלילות כשישן יש לו מנוחה וכן סירא אומר אף הלילות אין לו מנוחה כי בשפל גגים גגו ונמלא דלף טורדו ציוס סגירי: **מעפר כרמו לנרמים.** וכל (ו) ואשפה שהציא לכרמו נשפך לנרמים אחרים שהא צמקוס רעוע בהרים ובסלעים צמקוס שאין עשיר חפץ צו נופל למטה כנרמים של עשירים שהם צמקוס טוב ומדרון ונוח לעסוק בהן: **בתנ"י** **השולח סבלונות.** מנהג חתנים לאחר קדושין למחרת שולח לבית חמיו לכבוד אשתו מכשיטין ומיני פירות וכדי י"ן וכדי שמן ופעמים אוכל שם עמה: **אין נגבין.** אם מת הוא או שמתה היא או שחזר צו ורואה שאלל ושתה ושמה עממן מחל סבלונות העשיון ליצלות אצל אין עשיון ליצלות הדרי אע"פ שאכל ושתה עממן כדמתיא בגמ'. ובסבלונות סתם מיירי דהא לקמן מפליג בסבלונות ששלח כדי שיצאו עמה לבית בעלה ובסבלונות ששלח כדי שתשתמש בבית אביה והסוה לו תלו באכילת חתן מכלל דרישא בכתם סבלונות והסוה תלווין כסעודת חתן אם אכל עמהן מחולין ואם לאו נגבין: **שלא סבלונות מרובין.** ופירש כדי שיצאו עמה לבית בעלה. וה"ה למועטים אם שלחן לכך אלא אורחא דמילתא נקט מרובים רגיל לשלוח ולפרש כדי שיצאו עמה לבית בעלה ומועטין כדי שישתמשם בהן בבית אביה:

גב' אמר רבא דוקא. אכל שם סעודת חתן דדינר תנן אין נגבין אצל פחות מדינר לא מחל מדי: **אורחא דמילתא קתני.** שיעור אכילת אדם דדינר כדלמרון' עד זוזא אכלי בכרסיה: **ורכב בשמחתו.** מתוך שמחת הון רב ששלח לבית חמיו שמה על סוסו ומת אח"כ קודם נשואין: **נאושא.** כשהיתה סנהדרין לשם דלושא' היא אחת מעשר גליות שגלתה סנהדרין כדליתא במס' ראש השנה (דף ק"ג). **סבלונות העשיון ליצלות.** קודם נשואין אין נגבין להסוה מחולין כסעודת חתן דדינר כדפרישית במתני': **ושאין עשיוין ליצלות.** כגון תכשיתי וזה וכסף: ה"ג ש"מ **אפי' פחות מדינר.** ותקשי לרבא: **מאן לימא לן דלא שחיקי ליה מרגניסא.** בזום החמין שכן דרך השירים שומין אותו לרפואה: **אפי' שיגרו נמי.** שהרי שמה כשהוא רוכב סוסו לפני פתח בית חמיו: **בזים חמיו דמי.** אצל שגרר לו צניחו איציעא לן: **שנה סבלונות מהו.** היכא דהדרי סבלונות מי הדרי שנה שהשיצו כגון שלח לבית חמיו לאן וזקר וילדו: **בעי רבא סבלונות העשויים ליצלות.** דלמרן דלא הדרי אם לא צלו בשעת חזרה אותן שאין עשיון ליצלות מי הדרי עממן או לא: **הא שמע סבלונות מועטין שהשתמש בהן והיא צביה אביה אין נגבין.** בשלמא הך קמיתא כיון דקתני עשויות ליצלות מליא לאוקמה בדצלו אצל הכא מילתא דפסיקא קתני שתשתמש בהן בבית אביה אע"פ שישנן צעין. ומייהו הוה מצי לתרזי' (א) (כשאין עשיון ליצלות או) כשעשיון ליצלות וצלו אלא רבותא אשמועי' אפי' כשעשיון ליצלות ולא צלו: **כגון ציבא וסויבכתא.** מיני צעיפים וקישורי נשים שהן דצר מועט ומחיל להו לגמרי לא שגא צלו ולא שגא לא צלו אצל תכשיטין חשובין חיבעי לך: מלאתי גירסא צפר"ח (א) שאינה צספרים שלנו הא **דאמר רבא דוקא דינר.** כלומר שאם אכל בבית חמיו מה ששור דינר או שמה י"ן אצל פחות מדינר לא ועלה אמר' מהו שישלש בסבלונות ועלתה צמיקו פירוש אם שלח סבלונות צק' מנה ואכל בבית חמיו דדינר זכו בבית חמיו ככל הסבלונות והשתא דלכל צמאי דינר יזכו לחצי הסבלונות והוא הדין לשליש ולרביע וזהו פירוש מהו שישלש בסבלונות ועלתה צמיקו: **וכלי פשסן.** כלים מפשתן חדש: **שכתא דאי'.** שממחרת לצכל פירותיה צענרת: **דאי טעיין טעניה עענה.** אי הדרי סבלונות וטעיין י"ן ושמן שלחמי לך צענרת לא הומוק בדאי צק והדרי ליה: **שאמרו לו אשמו סותרניה היא.** חולי הוא שאינה יכולה להריח ומוס שצמקת הוא ותנן בהמדיר בכמוצות (דף ע"ב): המקדש את האשה ע"מ שאין בה מומין ונמלאו עליה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמלאו בה מומין תלא שלא בכמוצה כו' עד וכת"ל כמה דברים אמורים צמומין צמקת כו' וזה האיש לא קבל עליו את המומין ואם קדשה סתם וכנסה סתם ונמלאו בה מומין תלא צלא כמוצה ומייהו גט צעיא כדמפרש בגמרא צפרק המדיר [שם עג:]: **וכנס אחריה לחורבה אמר לה ריה לנון אני מריה בגליל.** לנסותה אם תריח שמתוך דצריה יוכר אם תריח ועל הלנון צמתוך חיקו אמר. וללישנא דמפרש שכותבת היה עמו לכך אמר לה ריה לנון לדעת אם תשיצנו דצר לאמר ריח כותבת אני מריחה ולא ריח לנון:

פרק תשיעי בבא בתרא

קמו.

סבָּלָוְנוֹת העשיון לִיבָלוֹת אין נגבין. והא דתנא מרובין שכתב עמה מצית אציה לבית בעלה הרי אלו נגבין היינו אין עשיון לצלות ומועטין היינו עשיון לצלות א' א"נ צמועטות צעינן דוקא שאין עשוי לצלות אצל צמרובים אפי' צלות נמי נגבין: **איבעיא דהו מהו (א) שתשלש.** פי' אמילתא דרבא קאי

דאמר דוקא אכל דינר אצל פחות מדינר לא וקא אמר אם אכל פחות מדינר מהו שמגבה לפי מה שאכל אם אכל חצי דינר מגבה הסלי' ולישנא דתשלש כמו משלשין צממון ואין משלשין צמכות (מכות דף ה.) מ"ר: **תרגומה רבא בייבא.** פי' רצינו שמואל דה"ה דהוה מצי לשנויי לא והוא דצלו ור"י אומר דצשלמא צצרייתא מיירי צצלו אלא מתני' דלא מיירי צצלו לא מיתוקמא צצלו:

נכנס **גב' אמר רבא דוקא דינר** אבל פחות מדינר לא פשיטא דינר תנן מהו דתימא הוא הדין דאפילו פחות מדינר והאי דקתני דינר אורחא דמילתא קתני קא משמע לן אבל תנן שתה מאי הוא תנן שלוחו מאי שם תנן שגר לו מאי תא שמע דאמר רב יהודה אמר שמואל מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו מאה קרונות של כדי י"ן ושל כדי שמן ושל כלי כסף ושל כלי זהב ושל כלי מילת ורכב בשמחתו והלך ועמד על פתח בית חמיו והוציאו כום של חמין ושתה ומת וזו הלכה העלה רבי אחא שר הבירה לפני חכמים לאושא ואמרו סבלונות העשיון ליבלות אין נגבין ושאין עשיון ליבלות נגבין שמוע מינה אפילו שתה שמעת מינה אפילו שגר לו דלמא כל פתח בית חמיו בבית חמיו דמי איבעיא להו מהו (א) שישלש שבח סבלונות מהו כיון דאי איתנהו לדידיה הדרי ברשותיה שבוה או דלמא כיון דאי אבדי או מוגבוי בעי שלומי ליה ברשותא דידה שבוה תיקו רבא סבלונות העשיון ליבלות ולא בלו מהו תא שמע וזו הלכה העלה רבי אחא שר הבירה לפני חכמים באושא ואמרו סבלונות העשיון ליבלות אין נגבין ושאין עשיון ליבלות נגבין מאי לאו אע"ג דלא בלו לא ידבלו תא שמע סבלונות מועטין שתשתמש בהן והיא בבית אביה אין נגבין תרגמה רבא בייבא וסבכתא אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו י"ן חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת מאי קא משמע לן איבעית אימא חשיבותא דארץ ישראל קמ"ל ואיבעית אימא דאי טעיין טעניה טענה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שאמרו לו אשתו תותרנית היא ונכנסם אחריה לחורבה לבודקה אמר לה ריח צנן אני מריח בגליל אמרה

שליש: **הוא סנן.** דקתני אם אכל שם דמשמע הוא עצמו: **שיגרו לו.** לתתן מן סעודתם צביתו מאי: **ורכב בשמחתו.** מתוך שמחת הון רב ששלח לבית חמיו שמה על סוסו ומת אח"כ קודם נשואין: **נאושא.** כשהיתה סנהדרין לשם דלושא' היא אחת מעשר גליות שגלתה סנהדרין כדליתא במס' ראש השנה (דף ק"ג). **סבלונות העשיון ליצלות.** קודם נשואין אין נגבין להסוה מחולין כסעודת חתן דדינר כדפרישית במתני': **ושאין עשיוין ליצלות.** כגון תכשיתי וזה וכסף: ה"ג ש"מ **אפי' פחות מדינר.** ותקשי לרבא: **מאן לימא לן דלא שחיקי ליה מרגניסא.** בזום החמין שכן דרך השירים שומין אותו לרפואה: **אפי' שיגרו נמי.** שהרי שמה כשהוא רוכב סוסו לפני פתח בית חמיו: **בזים חמיו דמי.** אצל שגרר לו צניחו איציעא לן: **שנה סבלונות מהו.** היכא דהדרי סבלונות מי הדרי שנה שהשיצו כגון שלח לבית חמיו לאן וזקר וילדו: **בעי רבא סבלונות העשויים ליצלות.** דלמרן דלא הדרי אם לא צלו בשעת חזרה אותן שאין עשיון ליצלות מי הדרי עממן או לא: **הא שמע סבלונות מועטין שהשתמש בהן והיא צביה אביה אין נגבין.** בשלמא הך קמיתא כיון דקתני עשויות ליצלות מליא לאוקמה בדצלו אצל הכא מילתא דפסיקא קתני שתשתמש בהן בבית אביה אע"פ שישנן צעין. ומייהו הוה מצי לתרזי' (א) (כשאין עשיון ליצלות או) כשעשיון ליצלות וצלו אלא רבותא אשמועי' אפי' כשעשיון ליצלות ולא צלו: **כגון ציבא וסויבכתא.** מיני צעיפים וקישורי נשים שהן דצר מועט ומחיל להו לגמרי לא שגא צלו ולא שגא לא צלו אצל תכשיטין חשובין חיבעי לך: מלאתי גירסא צפר"ח (א) שאינה צספרים שלנו הא **דאמר רבא דוקא דינר.** כלומר שאם אכל בבית חמיו מה ששור דינר או שמה י"ן אצל פחות מדינר לא ועלה אמר' מהו שישלש בסבלונות ועלתה צמיקו פירוש אם שלח סבלונות צק' מנה ואכל בבית חמיו דדינר זכו בבית חמיו ככל הסבלונות והשתא דלכל צמאי דינר יזכו לחצי הסבלונות והוא הדין לשליש ולרביע וזהו פירוש מהו שישלש בסבלונות ועלתה צמיקו: **וכלי פשסן.** כלים מפשתן חדש: **שכתא דאי'.** שממחרת לצכל פירותיה צענרת: **דאי טעיין טעניה עענה.** אי הדרי סבלונות וטעיין י"ן ושמן שלחמי לך צענרת לא הומוק בדאי צק והדרי ליה: **שאמרו לו אשמו סותרניה היא.** חולי הוא שאינה יכולה להריח ומוס שצמקת הוא ותנן בהמדיר בכמוצות (דף ע"ב): המקדש את האשה ע"מ שאין בה מומין ונמלאו עליה מומין אינה מקודשת כנסה סתם ונמלאו בה מומין תלא שלא בכמוצה כו' עד וכת"ל כמה דברים אמורים צמומין צמקת כו' וזה האיש לא קבל עליו את המומין ואם קדשה סתם וכנסה סתם ונמלאו בה מומין תלא צלא כמוצה ומייהו גט צעיא כדמפרש בגמרא צפרק המדיר [שם עג:]: **וכנס אחריה לחורבה אמר לה ריה לנון אני מריה בגליל.** לנסותה אם תריח שמתוך חיקו אמר. וללישנא דמפרש שכותבת היה עמו לכך אמר לה ריה לנון לדעת אם תשיצנו דצר לאמר ריח כותבת אני מריחה ולא ריח לנון:

אמרה

פירותיה היא: אשתך תותרנית. מטומטירת שאינה מריח שום ריח ומום שבסתר הוא דמותר לגרשה. איכא דאמרי אורסה היתה.

עין מושפטי נר מצוה

סב א מיי פ"ד מהל' דעות הלכה כה:

בב ג מיי פ"ו מהל' זכיה וממנה הלכה כה ככ טור ושו"ע אה"ע סי' נ סעיף ג:

רבינו גרשום (המשך) כדאמרי' לעיל עד זוזי אתי בכרסיה והוא הדין דאפי' פחות מדינר קמ"ל דוקא דינר דבידנר מחיל ולא בבצעי: אכל בדניר תנן. אין נגבין: שתה בדניר ולא אכיל מאי. מי אמרין שתיה בכלל אכילה וכאכל דמי או דלמא כמו שלא אכל דמי ונגבין: אכל שם סעודת חתן [תנן] אכל שם שלוחו ולא הוא מאי. נגבין או אין נגבין: אם אכל שם בבית חמיו תנן שיגר לו בביתו מוטעוהם שוה דינר מאי. מי אמרי' בבית חמיו דוקא דאין נגבין אבל בבית לא או דלמא כגון שגא: כוס של חמין. מוזה בחמין: שתה ומת. הכי ארידי לו ולא משום כישוף: זו הלכה של מפרש העלה ר' אחא כי סבלונות העשיון ליבלות אין נגבין כגון בהמות וכדי י"ן דלמישטת ומיכל קיימי דאסחוי אסח דעת' מינייהו: שאין עשיוין ליבלות. כגון כלי כסף וכלי נגבין: מוזה בחמין. והכי אמרי' לעיל: ש"מ אפי' פחות מדינר. דהא כוס של חמין לא היה שוה דינר ואפי' אכרו חכמים דאין נגבין: אמר רב אשי. מהא ליכא למשמע מינה דמאן לימא לן דלא שחקו בההוא כוס מרגניתא וירא אלפא וזוהי דהכי רגילי אינשי לשחק מרגניתא במשקה משום רפואה: ש"מ אפי' שגרר לו. נמי אין נגבין משום דהוציאו לו לחוץ כוס של חמין: איבעיא להו. הא שפחט לן דסבלונות העשיון ליבלות אם אכל שם בדניר אין חזורין. שבח סבלונות מהו. אם לא אכל שם בדניר דנגבין הסבלונות העשיון ליבלות אשכחוהו כגון ששלח בהמות לבית חמיו וילדו מהו חזרו אותו שבח או לא. מי אמרין שבת או אותן עצמן ששלח הדרי אכל שבח דלא שלח הוא כגון הוולדות לא הדרי או דלמא כיון דמכת אותן בעי רבא. אם אכל שם בדניר ועשויתיו שם סבלונות העשיון ליבלות ולא בלו כגון ששתיתיו עדיין בהמות בחיים מהו חזרו או לא מי אמרין: ת"ש סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה. כגון מלבושין שאין יקרים כל כך ולובשת אותן תדיר בכל יום הרי אלו אין סבלונות. אפי' אכל שם העשיון ליבלות אע"פ שלא בלו אין נגבין: תרגמה רבא. לעולם אימא לך סבלונות העשיון ליבלות אע"ג דלא בלו נגבין והכא טעמא מאי בייבא ומבכתא עסקי בקישוריה ובמפה שעל ראשה ולא דבר חשוב הוא ובמתנה יחי לה: מעשה כו' מאי אתא לאשמועי'. אם שגר אם לא שגר: שבחא ארץ ישראל. שמבכרת פירותיה כל כך בצערת: ואי בעית אימא. הא קמ"ל דאי טעיין דאמר החתן בצערת שליחא סבלונות י"ן חדש ושמן חדש לאו גזומא היא דארץ ישראל מבכרת